

Zittingsdocument

A9-0025/2021

8.3.2021

VERSLAG

over de uitvoering van Richtlijn 2009/81/EG betreffende aanbestedingen op defensie- en veiligheidsgebied, en van Richtlijn 2009/43/EG betreffende de overdracht van defensiegerelateerde producten (2019/2204(INI))

Commissie interne markt en consumentenbescherming

Rapporteur: Andreas Schwab

INHOUD

	Blz.
TOELICHTING – SAMENVATTING VAN DE FEITEN EN BEVINDINGEN	3
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	9
ADVIES VAN DE SUBCOMMISSIE VEILIGHEID EN DEFENSIE.....	18
INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	26
HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	27

TOELICHTING – SAMENVATTING VAN DE FEITEN EN BEVINDINGEN

Procedure en bronnen

Op 6 november 2019 kreeg de rapporteur de taak een verslag op te stellen over de uitvoering van Richtlijn 2009/81/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen door aanbestedende diensten van bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied (hierna de “richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied”)¹ en Richtlijn 2009/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 betreffende de vereenvoudiging van de voorwaarden voor de overdracht van defensiegerelateerde producten binnen de Gemeenschap (hierna de “richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten”)².

Het doel van dit uitvoeringsverslag is het Parlement te informeren over de stand van zaken bij de uitvoering van deze twee richtlijnen. Op basis daarvan kan de plenaire vergadering conclusies trekken en aanbevelingen voor concrete maatregelen doen, of dat nu het verbeteren van de uitvoering of eventueel het voorstellen van een herziening inhoudt. In dit rapport wordt de balans opgemaakt van de uitvoering en toepassing van de twee richtlijnen in de lidstaten, het effect daarvan op de openstelling van de interne markt voor defensieproducten en de verwezenlijking van een Europese markt voor defensie-uitrusting (EDEM), alsook hun bijdrage tot de consolidatie van de Europese technologische en industriële defensiebasis, met extra aandacht voor de rol van kmo's.

De rapporteur heeft sinds zijn benoeming informatie verzameld en een aantal bronnen geraadpleegd bij de voorbereidingen voor dit verslag, te weten:

- een virtuele online-uitwisseling van standpunten met twee deskundigen en de schaduwrapporteurs op 23 juni 2020;
- een studie naar de uitvoering van “EU Defence Package: Defence Procurement and Intra Community Transfers Directives” door de Parlementaire Onderzoeksdiensten (DG EPRS) uit september 2020;
- een technische bijeenkomst met DG DEFIS op 15 juli 2020.

Uit de bevindingen die uit deze bronnen voortkwamen, heeft de rapporteur de volgende drie aandachtsgebieden voor het onderhavige verslag afgeleid: de behoefte aan een betere uitvoering en handhaving van het defensiepakket, de vooruitzichten voor de verwezenlijking van een Europese markt voor defensie-uitrusting (EDEM) en het huidige participatieniveau van kmo's op de markten voor aanbestedingen op defensiegebied.

Defensiepakket - inleiding

De doelstelling van beide richtlijnen (samen het “defensiepakket” genoemd) was om de interne markt voor defensieproducten open te stellen, grensoverschrijdende aanbestedingen te

¹ PB L 216 van 20.8.2009, blz. 76.

² PB L 146 van 10.6.2009, blz. 1.

faciliteren en een EU-brede industriële basis in de Europese defensie- en beveiligingssectoren op te bouwen. In veel lidstaten was sprake van vertragingen bij de omzetting en uitvoering. Het eerste toetsingsverslag van de Commissie dateert uit 2016; daarin werd de balans opgemaakt van de uitvoering in de periode 2009-2016. Hoewel de Commissie problemen ondervond bij het verzamelen van voldoende input uit de lidstaten, luidde de conclusie desalniettemin dat de richtlijnen geen herziening behoeften. IMCO besloot indertijd geen actie te ondernemen en niet op de toetsing te reageren.

De behoefte aan een betere uitvoering en handhaving

De rapporteur is van mening dat een betere uitvoering van beide richtlijnen nog steeds van cruciaal belang is om de doelstellingen van het defensiepakket ten volle te behalen. Een hardnekkig probleem is dat de lidstaten beide richtlijnen onevenredig en met mondjesmaat toepassen. Dat wordt nog eens verergerd door de gevolgen van COVID-19, de brexit, toekomstige bezuinigingen op defensie en de begrotingsrestricties voor O&O en O&T. In deze context is het belangrijk te onderstrepen dat de Commissie een aantal inbreukprocedures heeft ingeleid. Meest recentelijk zijn in 2018 vijf inbreukprocedures gestart, waarvan er nog twee in behandeling zijn.

Richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied

Om de doeltreffendheid en daarmee ook de efficiëntie van de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied te verbeteren teneinde de concurrentie, transparantie en non-discriminatie in alle lidstaten te vergroten, moet deze richtlijn doeltreffend worden uitgevoerd. De rapporteur ziet echter dat de essentiële struikelblokken voor een volledige en juiste uitvoering van deze richtlijn nog steeds bestaan uit:

- het systematische gebruik van de uitsluitingsbepaling door de lidstaten overeenkomstig de richtlijn en artikel 346 VWEU, die uitsluitend als ex-postvoorziening was bedoeld in geval van potentiële rechtsvervolging, ondanks de interpretatierichtsnoeren³ van de Commissie. Er moet worden opgemerkt dat diverse lidstaten in hun wetgeving een specifieke procedure hebben ingevoerd voor contracten die onder artikel 346, lid 1, onder b, VWEU vallen. Daardoor is het lastig te beoordelen of terecht een beroep is gedaan op de uitzondering van artikel 346 (namelijk ter bescherming van wezenlijke belangen van de nationale veiligheid) of dat deze alleen is aangegrepen om de toepassing van Richtlijn 2009/81/EG te omzeilen. Dat werpt de vraag op of de uitsluitingskwestie nog moet worden aangepakt, zowel in wetgevende zin (om het gebruik te beperken) als in de zin van controle- en handhavingsmaatregelen door de Commissie;
- onvoldoende grensoverschrijdende marktpenetratie en participatie van kmo's in defensieopdrachten;
- beperkte samenwerking, gemeenschappelijke planning, gemeenschappelijk begrip van

³ Mededeling van de Commissie inzake richtsnoeren voor coöperatieve aanbestedingen op defensie- en veiligheidsgebied (Richtlijn 2009/81/EG betreffende overheidsopdrachten op defensie- en veiligheidsgebied) (2019/C 157/01) en Richtsnoeren inzake de gunning door regeringen aan regeringen van opdrachten op defensie- en veiligheidsgebied (artikel 13, onder f), van Richtlijn 2009/81/EG van het Europees Parlement en de Raad (2016/C 450/01).

de benodigde defensiecapaciteiten en afstemming van technologische en strategische soevereiniteit binnen de Unie.

Daarentegen wil de rapporteur ook enkele positieve trends bij de progressieve uitvoering van deze richtlijn onderstrepen:

- het groeiende aantal aankondigingen van een opdracht en aankondigingen van een gegunde opdracht door lidstaten (gegevens in Tenders Electronic Daily (TED)), dat van vrij recente datum is in vergelijking met richtlijnen betreffende aanbestedingen op niet-defensiegebieden. Deze trend laat zich echter niet zien bij de aankondigingen in geval van vrijwillige transparantie vooraf;
- de stijging van het aantal publicaties (d.w.z. het aantal aanbestedingen dat via TED is uitgeschreven) van 8,5 % in de periode 2011-2015 naar 21,14 % in de periode 2016-2018, simpelweg ter vergelijking met het aantal aanbestedingen dat onder de algemene richtlijn is uitgeschreven en dat gemiddeld 11,71 % bedroeg.

Richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten

In haar toetsing in 2016 signaleerde de Commissie enkele struikelblokken voor een doeltreffende toepassing van de richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten, hetzij door de omzetting, hetzij door de bepalingen. Een van de voornaamste problemen die werden gesignaleerd, was de noodzaak om de uitvoering van het bestaande wetgevingskader inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten uit te breiden, de beschikbaarheid van algemene overdrachtsvergunningen in de hele Unie te verbeteren en de beperkte toepassing van de certificeringsregeling te onderzoeken.

Grote problemen leken voort te vloeien uit een gebrekkige harmonisatie bij de uitvoering van algemene overdrachtsvergunningen in de lidstaten, een langzame ingebruikname van de nieuwe vergunningsopties en certificering en de uiteenlopende manieren waarop lidstaten omgingen met de mogelijke vrijstelling van voorafgaande toestemming. Sommige lidstaten gebruiken alle vrijstellingsopties van de richtlijn, terwijl andere er slechts een paar of helemaal geen gebruiken. Bovendien blijft de overdracht tussen lidstaten een ingewikkeld gebeuren dat veel administratieve rompslomp met zich meebrengt. Dat geldt vooral voor het gebruik van de algemene overdrachtsvergunningen, waarbij bureaucratie en aanhoudende verschillen tussen lidstaten bij de uitvoer naar derde landen de belangrijkste obstakels vormen. De rapporteur is van mening dat dit een aantal verbeteringen vergt waar het gaat om een gemeenschappelijk begrip van welke artikelen precies gevoelig zijn en moeten worden gecontroleerd, en welke dat niet zijn.

Verwezenlijking van een Europese markt voor defensie-uitrusting (EDEM)

Het aanbestedingsbeleid is slechts een van de factoren van een aloude ambitie van de Unie om een Europese markt voor defensie-uitrusting (EDEM) te verwezenlijken en de efficiëntie en het concurrentievermogen van de Europese technologische en industriële defensiebasis te verzekeren. De afgelopen jaren zijn talloze andere gerelateerde problemen steeds relevanter geworden. Denk aan de groeiende consensus van de lidstaten over de noodzaak van technologische en strategische soevereiniteit, de algehele behoefte aan een grotere defensiebegroting en grotere investeringen in sleuteltechnologieën en -capaciteiten en de ontwikkelingen in het beveiligingslandschap. Een uitvoerige analyse van het samenspel

tussen het defensiepakket en andere EU-defensiebeleidsinitiatieven (PESCO, EDF, CARD, EDAP) is een extra onderzoeksdimensie die echter buiten het kader van dit verslag valt. Gezien de complexiteit van de defensiemarkt in de EU is de verwezenlijking van een volwaardige EDEM nog steeds een flinke uitdaging, die een coherenter aanbestedings- en industrieel beleid vergt. In dit verband is het vrijwel totaal ontbreken van een speciale NACE-classificatie of van NC-codes een groot struikelblok bij het meten van de ontwikkeling van de structuur van de Europese defensie-industrie, zoals al in vele studies is aangestipt. Doordat dergelijke gegevens ontbreken, is het nagenoeg onmogelijk om de daadwerkelijke Europeanisering van defensiewaardeketens vast te stellen (zeker aangezien deze een relatieve hybridisering met niet-defensiegegevens hebben ondergaan, zoals voor elektronica) of te inventariseren hoe het met de grensoverschrijdende markttoegang van kmo's en midcaps in de defensiesector staat.

De rapporteur is echter van mening dat de doelstellingen van de richtlijnen in het defensiepakket (concurrentie, transparantie en non-discriminatie in alle lidstaten bevorderen) in sterke mate kunnen bijdragen tot de verwezenlijking van de EDEM. Dat potentieel moet nog ten volle worden aangeboord.

Participatie van kmo's

De voornaamste problemen waarvoor kmo's zich op de Europese markt voor overheidsopdrachten op defensiegebied gesteld zien, zijn samengevat in Aanbeveling (EU) 2018/624 van de Commissie over grensoverschrijdende markttoegang voor onderaannemers en kleine en middelgrote ondernemingen in de defensiesector.⁴ Ze zijn ook aan bod gekomen tijdens de gedachtewisseling met de deskundigen op 23 juni 2020 en in de studie van het DG EPRS. Naast de algemene markttoegangsbelemmeringen (geografische afstanden, taalbarrières en te weinig kennis van de grensoverschrijdende markten) worden kmo's in de defensiesector ook nog eens geconfronteerd met extra administratieve hindernissen. Denk aan de bijzonder complexe aanbestedingsstukken voor defensieopdrachten, de schaal van deze aanbestedingen, de beveiliging van de aanvoer, de ingewikkelde onderaannemingsbepalingen en de hoge certificeringskosten.

Tegen deze complexe achtergrond speelt nog steeds de gevarieerde en onevenredige uitvoering van de richtlijnen in het defensiepakket binnen de Unie, zoals hiervoor al geschetst. Het doel om de participatie door kmo's te verhogen (naast de algemenere doelen om de interne markt open te stellen, de aanvoer veiliger te stellen en de concurrentie te verbeteren) is dan ook slechts deels behaald. Bovendien is het gebrek aan statistieken en gegevens voor het meten van de grensoverschrijdende toegang tot de defensiemarkt door kmo's ook problematisch.

Verder moet worden opgemerkt dat de onderaannemingsbepalingen in de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied evenmin veel effect hebben gehad op het vergroten van de participatie door kmo's aan de markt voor aanbestedingen op defensiegebied als het gaat om het indirect faciliteren van de markttoegang en het openstellen van toeleveringsketens voor meer grensoverschrijdende concurrentie. De bepalingen in de richtlijn bieden de lidstaten de mogelijkheid om succesvolle bidders (meestal hoofdcontractanten) te verplichten delen van de opdracht via concurrerende procedures openbaar aan te besteden bij kmo's en

⁴ Aanbeveling (EU) 2018/624 van de Commissie van 20 april 2018 over grensoverschrijdende markttoegang voor onderaannemers en kleine en middelgrote ondernemingen in de defensiesector.

onderaannemers. Er wordt echter weinig gebruikgemaakt van de onderaannemingsbepalingen: sinds 2011 zijn slechts 26 aankondigingen voor de uitvoering van onderaanbestede werken gepubliceerd. Hieruit blijkt dat deze bepalingen niet aansluiten op de behoeften van de lidstaten en de industriële realiteit. Bovendien biedt de richtlijn geen enkele stimulans voor het openstellen van waardeketens. Het toekomstige Europese Defensiefonds lijkt daarentegen een beter instrument te zijn voor het structureren van deze waardeketens op Europees niveau.

Bovendien blijft de beoordeling van de meerwaarde van de certificeringsmechanismen waarin artikel 9 van de richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten voorziet, achter bij de verwachtingen. Uit het Register van gecertificeerde defensiegerelateerde ondernemingen (Certider) blijkt dat het aantal gecertificeerde ondernemingen vrij laag blijft. In de hele EU zijn 66 bedrijven gecertificeerd, wat slechts 27 meer is dan vijf jaar geleden. Dit kan ermee te maken hebben dat kmo's meestal niet het type marktdeelnemers zijn dat voordeel heeft bij certificering. Het proces is immers primair gericht op ontvangers van defensiegerelateerde producten, zoals systeemintegratiebedrijven of OEM's (Original Equipment Manufacturers). Daarnaast worden kmo's ook afgeschrikt door de complexiteit en de kosten van het certificeringsproces.

Standpunt van de rapporteur

Gelet op alle uitdagingen die met de uitvoering van de richtlijnen in het defensiepakket gemoeid zijn, is de rapporteur van oordeel dat bepaalde elementen van de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied en van de richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten vatbaar zijn voor verbetering. Denk aan een grotere samenhang met de algemene richtlijn betreffende openbare aanbestedingen. De rapporteur acht een herziening van deze richtlijnen daarentegen niet nodig, aangezien het bestaande regelgevingskader moet volstaan, mits op de juiste manier uitgevoerd en gebruikt.

Daarnaast benadrukt de rapporteur de behoefte aan een streng handhavingsbeleid. Dit zou inhouden dat de Commissie proactief optreedt en er niet voor terugdeinst desnoods een inbreukprocedure in te leiden, bijvoorbeeld wanneer systematisch gebruik wordt gemaakt van de uitsluitingen. De rapporteur is van mening dat het voor een streng handhavingsbeleid onontbeerlijk is dat de Commissie toegang heeft tot kwalitatieve gegevens.

Wat de verdere uitvoering van het defensiepakket betreft is de rapporteur ingenomen met het werk van de Commissie. De Commissie en de lidstaten moeten in de toekomst samen aan de uitvoering van de richtlijnen werken teneinde de doelstellingen van het defensiepakket te behalen.

De rapporteur merkt op dat de participatie van kmo's aan de defensiemarkt achterblijft. Hij meent daarom dat een grondige analyse moet worden uitgevoerd naar de redenen waarom kmo's er niet in slagen de interne markt voor defensieproducten volop te betreden. Hij is ingenomen met het werk dat de Commissie al heeft verricht en benadrukt dat het zaak is de nodige maatregelen ter ondersteuning van kmo's te nemen.

De rapporteur wijst erop dat een open EDEM alleen mogelijk is als de lidstaten aan hun samenwerking, wederzijds vertrouwen en gemeenschappelijke planning werken.

Tot slot merkt de rapporteur op dat er zich sinds de inwerkingtreding van het defensiepakket meerdere veranderingen hebben voorgedaan die de Europese markt voor defensie-uitrusting

raken. Denk aan de instelling van PESCO. In het licht van deze veranderingen en met een open EDEM voor ogen is hij dan ook van mening dat er een follow-upanalyse van de efficiëntie van het defensiepakket moet worden uitgevoerd.

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de uitvoering van Richtlijn 2009/81/EG betreffende aanbestedingen op defensie- en veiligheidsgebied, en van Richtlijn 2009/43/EG betreffende de overdracht van defensiegerelateerde producten (2019/2204(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien Richtlijn 2009/81/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen door aanbestedende diensten van bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied, en tot wijziging van Richtlijnen 2004/17/EG en 2004/18/EG¹ (“richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied”),
- gezien Richtlijn 2009/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 betreffende de vereenvoudiging van de voorwaarden voor de overdracht van defensiegerelateerde producten binnen de Gemeenschap² (“richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten”),
- gezien het verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2016 betreffende de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2009/81/EG inzake aanbestedingen op het gebied van defensie en veiligheid, om te voldoen aan artikel 73, lid 2, van die richtlijn (COM(2016)0762),
- gezien het verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2016, getiteld “Toetsing van Richtlijn 2009/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 betreffende de vereenvoudiging van de voorwaarden voor de overdracht van defensiegerelateerde producten binnen de Gemeenschap” (COM(2016)0760),
- gezien het bericht van de Commissie van 30 november 2016, getiteld “Richtsnoeren inzake de gunning door regeringen aan regeringen van opdrachten op defensie- en veiligheidsgebied (artikel 13, onder f), van Richtlijn 2009/81/EG van het Europees Parlement en de Raad)” (C(2016)7727),
- gezien Aanbeveling (EU) 2018/624 van de Commissie van 20 april 2018 over grensoverschrijdende markttoegang voor onderaannemers en kleine en middelgrote ondernemingen in de defensiesector³,
- gezien de mededeling van de Commissie inzake richtsnoeren voor coöperatieve aanbestedingen op defensie- en veiligheidsgebied (Richtlijn 2009/81/EG betreffende overheidsopdrachten op defensie- en veiligheidsgebied) (2019/C 157/01)⁴,
- gezien de studie van de Parlementaire Onderzoeksdiensten (DG EPRS) uit september

¹ PB L 216 van 20.8.2009, blz. 76.

² PB L 146 van 10.6.2009, blz. 1.

³ PB L 102 van 23.4.2018, blz. 87.

⁴ PB C 157 van 8.5.2019, blz. 1.

2020, getiteld “EU Defence Package: Defence Procurement and Intra Community Transfers Directives”,

- gezien artikel 54 van zijn Reglement en artikel 1, lid 1, onder e), van en bijlage 3 bij het besluit van de Conferentie van voorzitters van 12 december 2002 betreffende de procedure inzake het verlenen van toestemming voor het opstellen van initiatiefverslagen,
 - gezien het advies van de Commissie buitenlandse zaken,
 - gezien het verslag van de Commissie interne markt en consumentenbescherming (A9-0025/2021),
- A. overwegende dat de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied tot doel heeft te voorzien in eerlijke en transparante regels voor aanbestedingen op defensiegebied om te waarborgen dat bedrijven in de defensiesector in de lidstaten toegang kunnen krijgen tot de defensiemarkt in andere lidstaten;
- B. overwegende dat de richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten tot doel heeft de werking van de Europese markt voor defensie-uitrusting (EDEM) te verbeteren, de integratie van de EU-defensietoeleveringsketen te bevorderen en de continuïteit van de aanvoer te verzekeren door de regels en procedures voor de overdracht van defensiegerelateerde producten binnen de EU te vereenvoudigen;
- C. overwegende dat beide richtlijnen tot doel hebben de interne markt voor defensiegerelateerde producten te stimuleren en het concurrentievermogen van de EDEM te versterken;
- D. overwegende dat de richtlijnen van het defensiepakket nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van een gemeenschappelijke Europese veiligheids- en defensiecultuur op basis van de gedeelde waarden en doelen van de Unie en met eerbiediging van het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van de lidstaten;
- E. overwegende dat de Commissie in haar toetsing van 2016 concludeerde dat de doelstellingen van de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied slechts deels waren behaald, aangezien hierdoor in eerste instantie wel de concurrentie, transparantie en non-discriminatie op de EU-markt voor aanbestedingen op defensiegebied groter werden, maar dat een veel consistentere gebruik van de richtlijn door de lidstaten nodig was om deze doelstellingen volledig te behalen;
- F. overwegende dat de studie van het DG EPRS uitwees dat de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied onvoldoende effect heeft gehad op de Europeanisering van defensiewaardeketens;
- G. overwegende dat de toetsing van de Commissie uit 2016 aantoonde dat verschillen in de omzetting van de richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten grote barrières voor een doeltreffende toepassing opwierpen, wat resulteerde in een langzame of onvolledige toepassing in de lidstaten, een algemeen gebrek aan harmonisatie bij de eisen en procedures van de lidstaten en sterk uiteenlopende voorwaarden en beperkingen in de algemene overdrachtsvergunningen die de lidstaten publiceren;

- H. overwegende dat kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) naast de algemene markttoegangsbelemmeringen (geografische afstanden, taalbarrières en te weinig kennis van de grensoverschrijdende markten) in de defensiesector ook nog eens worden geconfronteerd met extra administratieve hindernissen, zoals de continuïteit van de aanvoer, de ingewikkelde onderaannemingsbepalingen en de hoge certificeringskosten;
- I. overwegende dat kmo's bij hun deelname aan openbare aanbestedingsprocedures voor grote uitdagingen staan;
- J. overwegende dat een belangrijke reden voor het gebrek aan deelname van kmo's het gebrek aan grensoverschrijdende toegang tot toeleveringsketens is; overwegende dat defensietoeleveringsketens een substantiële nationale focus hebben, waardoor kmo's die willen toetreden tot defensietoeleveringsketens in andere Europese landen voor nog meer uitdagingen komen te staan; overwegende dat fabrikanten van de oorspronkelijke uitrusting om financiële redenen bovendien nog steeds alleen kmo's waarmee ze reeds een werkrelatie hebben als onderaannemers contracteren;
- K. overwegende dat er een alomvattend en holistisch concept voor een Europese markt voor defensie-uitrusting moet worden ontwikkeld, waarin alle bestaande elementen, zoals het industrieel ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie (EDIDP), de voorbereidende actie inzake defensieonderzoek (PADR), het Europees Defensiefonds (EDF), de permanente gestructureerde samenwerking (PESCO), het gemeenschappelijk standpunt inzake wapenuitvoer, de verordening betreffende producten voor tweeterlei gebruik, de twee richtlijnen van het defensiepakket van 2009 en toekomstige initiatieven, bijvoorbeeld voor gemeenschappelijke regels voor de continuïteit van de aanvoer, formeel met elkaar moeten worden verbonden;
- L. overwegende dat zonder een samenhangend beleid en inspanningen om de verschillende elementen van het beleid met elkaar te verbinden, het risico bestaat dat maatregelen op EU-niveau zullen leiden tot nieuwe marktverstoringen en andere uiterst inefficiënte processen en beleidsmaatregelen in de defensiesector;

De werking van de interne markt voor defensieproducten verbeteren door een betere uitvoering en handhaving van het defensiepakket

1. herhaalt zijn steun voor de ambities zoals geformuleerd in de richtlijnen van het defensiepakket, die zijn vastgesteld ter bevordering van verdere integratie van de EU-toeleveringsketen op defensiegebied en van het wederzijds vertrouwen en de transparantie tussen de lidstaten, gelijke behandeling en het algemene concurrentievermogen van de Europese defensie-industrie;
2. benadrukt dat de doeltreffende tenuitvoerlegging van de richtlijnen een stap is in de richting van de ambitie van de EU op het gebied van strategische autonomie en een Europese defensie-unie; beklemtoont dat de richtlijnen het defensiebeleid van de EU coherenter kunnen maken en de ontwikkeling van een Europese defensie-industrie kunnen bevorderen, op voorwaarde dat de lidstaten een gemeenschappelijke visie en eenzelfde strategische kijk op Europese defensie-initiatieven hebben;
3. betreurt de aanhoudende versnippering van de interne markt voor defensieproducten, die nog steeds leidt tot nodeloze overlappingsen en de verveelvoudiging van inefficiënte

defensie-uitgaven door de lidstaten;

4. is ingenomen met de positieve trends die de progressieve uitvoering van de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied laat zien, te weten het groeiende aantal aankondigingen van een opdracht en aankondigingen van een gegunde opdracht door lidstaten en het stijgende aandeel aanbestedingen die via Tenders Electronic Daily (TED) worden uitgeschreven; benadrukt echter dat zeer veel uitgaven voor overheidsopdrachten nog buiten de richtlijn om worden gedaan en dat een zeer hoog percentage opdrachten nog steeds nationaal worden gegund; benadrukt tevens dat de procedures niet vlot toegankelijk zijn voor kmo's;
5. onderstreept dat het stelselmatige gebruik van de uitsluitingsbepalingen door de lidstaten, vooral van de uitsluitingsbepalingen in artikel 346 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), de volledige en correcte uitvoering van de richtlijn zou kunnen ondermijnen;
6. herinnert aan de interpretatierichtsnoeren van de Commissie met betrekking tot de voorwaarden waaronder artikel 346 VWEU kan worden ingeroepen bij overheidsopdrachten op defensiegebied, die erop gericht zijn mogelijk oneigenlijk gebruik, misbruik en onjuiste interpretatie van deze bepaling door de lidstaten te voorkomen; verzoekt de lidstaten zich strikt te houden aan de interpretatierichtsnoeren van de Commissie, en vraagt de Commissie ervoor te zorgen dat deze interpretatierichtsnoeren consequent en volledig worden toegepast en gehandhaafd;
7. pleit voor het correcte gebruik van vrijstellingen en compensatievereisten bij defensieaankopen, die eerlijke concurrentie op de Europese markt voor defensie-uitrusting beperken, en meer in het bijzonder voor een beter toezicht op en handhaving van het correcte gebruik van de vrijstelling voor verkoop tussen overheden, in overeenstemming met de richtsnoeren van de Commissie van 2016 over de verkoop tussen overheden en de toepassing van de aanbestedingsrichtlijn; dringt er in dit verband op aan dat de lidstaten systematisch en uitgebreid rapporteren met consistente, accurate en vergelijkbare gegevens over hun gebruik van vrijstellingen, teneinde de controle op en de tenuitvoerlegging van de relevante richtsnoeren van de Commissie te verbeteren; is van mening dat de Commissie haar verantwoordelijkheid moet opnemen bij het monitoren van de noodzaak en evenredigheid van de uitsluitingen waarop de lidstaten zich beroepen bij het gunnen van hun overheidsopdrachten buiten het toepassingsgebied van de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied, en dat zij niet hoofdzakelijk mag afgaan op klachten die vanuit de sector worden ingediend; verzoekt de Commissie daarom met klem haar inspanningen op te voeren en doortastende en proactieve maatregelen te nemen om misbruik van uitzonderingen te voorkomen, en ook een assertiever handhavingsbeleid te voeren, met name door te zorgen voor doeltreffende inbreukprocedures;
8. is van mening dat het nog steeds nodig is veel aandacht te besteden aan de doeltreffende uitvoering en handhaving van de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied; is van mening dat de lidstaten zich hiertoe moeten concentreren op het waarborgen van gelijke behandeling, transparantie en concurrentie en op de toegang tot overheidsopdrachten in deze sector, en dat de Commissie zich moet richten op de tenuitvoerlegging van gemeenschappelijke meldingsvoorschriften en op de verstrekking aan de lidstaten van aanvullende richtsnoeren en informatie voor de toepassing van de

bepalingen van de richtlijn;

9. verzoekt de lidstaten de richtlijn betreffende overheidsopdrachten op defensiegebied correct toe te passen, en vraagt de lidstaten met een grote defensie-industrie om leiderschap te tonen door het goede voorbeeld te geven;
10. is van mening dat met het oog op kwaliteitsvolle en flexibele aanbestedingen bepaalde aspecten van de uitvoering van de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied kunnen worden verbeterd, zoals het gebruik door de lidstaten van de openbare procedure, innovatiepartnerschappen of andere nieuwe procedures waarin Richtlijn 2014/24/EU⁵ voorziet, en moedigt de lidstaten aan deze richtlijn waar mogelijk zo consistent mogelijk toe te passen; is echter van mening dat de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied en de richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten op dit moment geen herziening behoeven, aangezien het bestaande regelgevingskader volstaat, op voorwaarde dat dit op de juiste manier wordt uitgevoerd, gebruikt en gehandhaafd;
11. verzoekt de Commissie daarom toezicht te houden op de tenuitvoerlegging van de richtlijnen, de transparantie ervan te verbeteren en de lidstaten richtsnoeren te verstrekken om te zorgen voor een consistente en volledige handhaving ervan en zo de doelstellingen ervan volledig te verwezenlijken, aangezien het gebrek aan wederkerigheid ontmoedigend kan zijn voor lidstaten met een hogere mate van uitvoering;
12. merkt met betrekking tot de richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten op dat het gebruik van nieuwe tools, waaronder de algemene overdrachtsvergunningen, vrij laag is in vergelijking met de individuele overdrachtsvergunningen, die eigenlijk door de nieuwe tools moesten worden vervangen;
13. merkt verder op dat certificeringen minder snel en in mindere mate dan verwacht werden opgepikt en dat er nog steeds obstakels voor een doeltreffende toepassing van de richtlijn bestaan, te weten weinig kennis van de beschikbare tools in deze richtlijn (zeker bij kmo's) en van de mogelijkheden die op de interne markt bestaan, gebrek aan kennis van het systeem dat lidstaten voor hun uitvoercontroles gebruiken en gebrekkige harmonisatie bij de uitvoering van algemene overdrachtsvergunningen, die een doeltreffende toepassing van de richtlijn danig in de weg staan;
14. is dan ook van mening dat de hoofddoelstellingen van de richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten slechts gedeeltelijk gehaald zijn, met name de doelstelling om het verkeer van defensiegerelateerde producten binnen de interne markt te versoepelen en om een efficiënte interne markt, een grotere continuïteit van de aanvoer en meer concurrentie te verwezenlijken;
15. onderstreept het belang van een echte interne markt voor de overdracht van defensiegerelateerde producten binnen de EU, waar nationale autoriteiten weten welke producten worden overgedragen en naar wie, en waar uitvoervergunningen en andere uitvoerbepalingen tot een minimum zijn teruggebracht;

⁵ PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65.

16. merkt in dit verband de vooruitgang op die de Commissie heeft geboekt met haar aanbevelingen over het toepassingsgebied en de voorwaarden van algemene overdrachtsvergunningen;
17. verzoekt de Commissie de uitvoering van de richtlijn in specifieke lidstaten te verbeteren door er bij de nationale autoriteiten op aan te dringen dat zij uitstaande problemen oplossen;
18. vraagt om de verdere ontwikkeling van contacten en uitwisselingen tussen de nationale overdrachtcontrolegemeenschappen in de EU om de bestaande diversiteit van de overdrachtcontrolepraktijken en het gebrek aan vertrouwen tussen lidstaten aan te pakken, evenals om de aanwijzing van nationale enige contactpunten voor met intra-Unie-overdrachten samenhangende aangelegenheden;
19. verzoekt de lidstaten de aanbevelingen van de Commissie over het toepassingsgebied en de voorwaarden van algemene overdrachtsvergunningen ter harte te nemen en geen extra voorwaarden voor overdrachten met een algemene overdrachtsvergunning toe te voegen, wat in strijd zou zijn met de voorwaarden in de aanbevelingen of deze zou ondermijnen; onderstreept de noodzaak om vertalingen van de nationale regelingen inzake de verlening van vergunningen voor overdrachten te verstrekken, en dit in ieder geval in het Engels; vraagt de Commissie de lidstaten ten volle te ondersteunen en bij te staan in de ontwikkeling van geharmoniseerde algemene en individuele overdrachtsvergunningen voor EDIDP- en EDF-projecten;
20. is ingenomen met de bepalingen van de richtlijn die gericht zijn op het bevorderen van coöperatieve aanbestedingen op het gebied van defensie, en verzoekt de lidstaten gebruik te maken van alle samenwerkingsmogelijkheden die de richtlijn biedt, in een echte geest van solidariteit, met name in het kader van het EDIDP en het toekomstige EDF;
21. verzoekt de Commissie haar aanbevelingen over het toepassingsgebied en de voorwaarden van algemene overdrachtsvergunningen met prioriteit op te volgen, onder meer door de mogelijkheid te onderzoeken of deze aanbevelingen niet in bindende bepalingen kunnen worden omgezet, met een progressieve harmonisatie als overkoepelende doelstelling voor de komende jaren;
22. verzoekt de Commissie en de lidstaten meer te doen om de bekendheid van de tools en voordelen van de richtlijn te vergroten, vooral onder kmo's;
23. wijst op het strategisch kompas dat bedoeld is voor het uitvoeren van een dreigingsanalyse op EU-niveau; is van mening dat het defensiepakket een van de bouwstenen van dat kompas moet zijn en tot het uitvoercontrolebeleid moet bijdragen;
24. roept de Commissie en de lidstaten op de kwaliteit, transparantie, consistentie en beschikbaarheid van gegevens te verbeteren en te overwegen specifieke statistische classificatiecodes op te stellen om het toezicht op de tenuitvoerlegging van deze twee richtlijnen te vergemakkelijken en zinvol toezicht mogelijk te maken;
25. wijst op de tussen de lidstaten uiteenlopende aantallen publicaties van aankondigingen van een opdracht op TED; benadrukt het belang van gegarandeerde toegankelijkheid en bruikbaarheid van het onlineregister van gecertificeerde defensiegerelateerde

ondernemingen (CERTIDER); onderstreept de noodzaak om systematisch gegevens over intra-EU-overdrachten beschikbaar te stellen, waaronder kwantitatieve data en een uitsplitsing naar categorieën vergunningen, om defensie- en bewapingsactiviteiten beter te kunnen overzien; merkt op dat die ongelijkheden ertoe bijdragen dat er een gebrek aan betrouwbare gegevens bestaat en een verstoring van de interne markt kunnen veroorzaken, en dat het gebrek aan wederkerigheid lidstaten met een hogere uitvoeringsgraad kan ontmoedigen;

26. verzoekt de Commissie de haalbaarheid van gemeenschappelijk gestandaardiseerde administratieve formulieren te onderzoeken, met als doel om de administratieve lasten voor bedrijven te verminderen, met name voor kmo's, en een Europese aanpak voor overdrachten van defensiegerelateerde producten te ontwikkelen;
27. verzoekt de Commissie daadkrachtig op te treden bij de handhaving van de richtlijnen en meer gebruik te maken van haar recht krachtens artikel 258 VWEU om een inbreukprocedure in te leiden; vraagt de Commissie om inbreukprocedures in te leiden in plaats van alleen te reageren op door de sector ingediende klachten;

Marktversnippering tegengaan en de participatie van kmo's vergroten

28. merkt op dat kmo's bij de richtlijn betreffende aanbestedingen op defensiegebied minder vaak opdrachten binnenhalen dan bij algemene EU-aanbestedingen; merkt verder op dat de onderaannemingsbepalingen in de richtlijn duidelijk niet regelmatig en structureel door de autoriteiten van de lidstaten zijn gebruikt; constateert dat sommige lidstaten deze bepalingen complex en niet gebruiksvriendelijk vinden, wat deels de beperkte impact van de richtlijn verklaart, en dat het daarom nodig is dat kmo's worden aangemoedigd om aan dit proces deel te nemen en dat de procedures worden vereenvoudigd;
29. wijst erop dat certificeringsprocessen worden gezien als duur, langdurig en belastend en daardoor noch toegankelijk, noch aantrekkelijk zijn voor kmo's;
30. verzoekt de lidstaten systematisch gevolg te geven aan de aanbeveling van de Commissie inzake grensoverschrijdende markttoegang voor onderaannemers en kmo's in de defensiesector, zoals de vereisten inzake de kwaliteit van informatie, de opsplitsing van opdrachten in kavels of de verlichting van de administratieve lasten die voortvloeien uit de aanbestedingsprocedure;
31. is daarom van mening dat de doelstelling om de participatie van kmo's te vergroten slechts gedeeltelijk is gehaald;
32. is van mening dat de bepalingen in de richtlijn inzake mededinging tussen onderaannemers weinig of geen impact hadden op de grensoverschrijdende toegang van onderaannemers en kmo's in de defensiesector; verzoekt de lidstaten na te gaan of hun interne procedures de grensoverschrijdende deelname van kmo's mogelijk maken en hun toegang tot en deelname aan aanbestedingen op het gebied van defensie en beveiliging vereenvoudigen;
33. merkt op dat een aantal kmo's die actief zijn in defensiemarkten betrokken zijn bij tweërlei gebruik, terwijl vele gespecialiseerd zijn in specifieke defensiegerelateerde

activiteiten en daardoor sterk afhankelijk zijn van militaire en defensiegerelateerde ondernemingen;

34. verzoekt de Commissie haar werk voort te zetten en de oorzaken van de lage participatie door kmo's grondig te onderzoeken;
35. verzoekt de Commissie te overwegen een bijgewerkte kaart op te stellen met gegevens over relevante kmo's, waarin niet alleen de bescherming van gevoelige gegevens en intellectuele eigendom wordt gewaarborgd, maar ook hun industriële en technologische capaciteiten worden geschetst, en die publiekelijk toegankelijk is voor hoofdcontractanten uit andere lidstaten om kmo's te identificeren met de relevante capaciteiten die nodig zijn voor specifieke projecten, en andere doeltreffende instrumenten voor te stellen die de deelname van kmo's aan overheidsopdrachten kunnen vergroten;
36. verzoekt de Commissie de toegang van kmo's tot financiering te verbeteren;
37. is van mening dat maatregelen van de lidstaten de grensoverschrijdende markttoegang voor kmo's en onderaannemers in de defensiesector aanzienlijk kunnen verbeteren; verzoekt de lidstaten dan ook de aanbevelingen van de Commissie zoveel mogelijk op te volgen;
38. verzoekt de lidstaten systematischer gebruik te maken van bestaande EU-tools, zoals het Enterprise Europe Network, om de grensoverschrijdende activiteiten van kmo's te steunen;

Verwezenlijking van een open Europese markt voor defensie-uitrusting (EDEM)

39. is van mening dat een betere uitvoering van de richtlijnen van cruciaal belang is voor de verwezenlijking van de overkoepelende doelstelling om de werking van de interne markt voor defensieproducten te verbeteren en om bij te dragen tot de totstandbrenging van een open EDEM;
40. verzoekt de Commissie te werken aan het doen toenemen van het gebruik van het wetgevingskader inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten, het verbeteren van de beschikbaarheid van algemene overdrachtsvergunningen in de hele EU en het aanpakken van de beperkte toepassing van de certificeringsregeling, wat de ontwikkeling van de EDEM kan versnellen en tegelijkertijd de werking van de interne markt voor defensieproducten moet verbeteren;
41. verzoekt de Commissie specifieke maatregelen te nemen om tussen de lidstaten meer vertrouwen te wekken ten aanzien van defensie en beveiliging, zodat ze meer met elkaar samenwerken en er een echte interne markt voor defensieproducten ontstaat;
42. is van mening dat een doeltreffende tenuitvoerlegging van de richtlijnen ook de doeltreffendheid zou vergroten van de defensie-initiatieven die de afgelopen jaren zijn gestart, met name PESCO, de gecoördineerde jaarlijkse evaluatie inzake defensie (CARD), het EDF en het herziene vermogensontwikkelingsplan (CDP), die samen de coöperatieve planning, ontwikkeling, aanbesteding en exploitatie van defensievermogens kunnen stimuleren; verzoekt de lidstaten de EDEM te stimuleren

door samen aan projecten in het kader van PESCO en het EDF te werken; merkt in dit verband op dat de lessen en goede praktijken die tot nu toe uit de uitvoering van het defensiepakket naar voren zijn gekomen, tussen de lidstaten onderling gedeeld moeten worden zodat de ongelijke uitvoering meer genivelleerd kan worden;

43. onderstreept dat een meer samenhangende interpretatie en consistente uitvoering van het gemeenschappelijk standpunt van de EU over wapenuitvoer, met inachtneming van de acht EU-criteria inzake wapenuitvoer, noodzakelijk zijn om de versnippering van de interne defensiemarkt van de EU te beperken en de samenhang van haar buitenlands beleid te versterken; dringt aan op maatregelen om eventuele mazen tussen de richtlijn inzake de overdracht van defensiegerelateerde producten, het gemeenschappelijk standpunt en de verordening betreffende producten voor tweërlei gebruik weg te werken;
44. verzoekt de lidstaten zich politiek bereid te betonen om de defensieaankopen en de O&O-samenwerking binnen de EU op te voeren en gebruik te maken van gezamenlijke O&O en aankopen op het gebied van defensie teneinde de interoperabiliteit tussen hun legers te vergroten;
45. pleit voor hernieuwde inspanningen om hardnekkige hiaten en vertragingen op het gebied van technologie en innovatie in de EDTIB aan te pakken, teneinde de toenemende Europese afhankelijkheid van ingevoerde defensieproducten te verminderen; benadrukt dat de Commissie een integrale strategie voor EU-brede continuïteit van de aanvoer moet voorstellen om een betrouwbare en veelzijdige Europese markt voor defensie-uitrusting en een efficiënte defensiesector op te bouwen;
46. benadrukt dat de samenwerking op defensiegebied tussen de EU en het VK niet onder de handels- en samenwerkingsovereenkomst valt en beveelt aan een passende analyse uit te voeren van de gevolgen die de brexit zal hebben voor de EU-markt voor defensie-uitrusting;
47. is van mening dat de EDEM sinds de inwerkingtreding van de twee richtlijnen veel veranderingen heeft ondergaan; verzoekt de Commissie de efficiëntie van de beschikbare tools tegen het licht van die veranderingen te analyseren;

o

o o

48. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

11.12.2020

ADVIES VAN DE SUBCOMMISSIE VEILIGHEID EN DEFENSIE

aan de Commissie interne markt en consumentenbescherming

inzake de tenuitvoerlegging van Richtlijn 2009/81/EG betreffende aanbestedingen op defensie- en veiligheidsgebied, en van Richtlijn 2009/43/EG betreffende de overdracht van defensiegerelateerde producten (2019/2204(INI))

Rapporteur voor advies: Sven Mikser

SUGGESTIES

De Commissie buitenlandse zaken verzoekt de bevoegde Commissie interne markt en consumentenbescherming onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

1. herhaalt zijn steun voor de ambities zoals geformuleerd in de richtlijnen van het defensiepakket, die in het kader van de financiële en economische crisis van 2008 zijn bepaald, namelijk de bevordering van verdere integratie van de EU-toeleveringsketen op defensiegebied en van het wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten, de transparantie, de gelijke behandeling en het algemene concurrentievermogen van de Europese defensie-industrie; is van oordeel dat dit de huidige tekortkomingen in het operationele defensievermogen zal verhelpen, en zal verzekeren dat de EU over voldoende strategische vermogens beschikt, dat de interoperabiliteit wordt vergroot, dat de defensie-uitgaven worden gerationaliseerd en dat het geld van de belastingbetalers efficiënter wordt benut, door dubbel werk, fragmentering en industriële overcapaciteit terug te dringen, en door het concurrentievermogen van een sterke, innovatieve en veerkrachtige Europese industriële en technologische defensiebasis (EDTIB) en van een goed werkende, moderne, robuuste en efficiënte Europese markt voor defensiematerieel (EDEM) te stimuleren; is er vast van overtuigd dat de lidstaten hun defensievermogens en -capaciteiten moeten verbeteren, en ziet de doeltreffende tenuitvoerlegging van de richtlijnen als een stap in de richting van wat de EU ambieert, namelijk strategische autonomie en een Europese defensie-unie, met volledige eerbiediging van haar allianties en partners, alsook als een manier om haar multilaterale acties te versterken en als een noodzakelijk onderdeel van de ontwikkeling van de Europese defensie-industrie en van haar veiligheid en het vermogen zichzelf te verdedigen tegen huidige en toekomstige dreigingen; beklemtoont dat de richtlijnen het Europees defensiebeleid coherenter kunnen maken, op voorwaarde dat de lidstaten een gemeenschappelijke visie en eenzelfde strategische kijk op Europese defensie-initiatieven hebben;
2. wijst op de vooruitgang die wordt benadrukt in de evaluatieverslagen van de Commissie uit 2016 en in de studie van de Onderzoeksdienst van de Onderzoeksdienst van het

Europees Parlement (EPRS) van 19 oktober 2020, waaruit blijkt dat beide richtlijnen hebben bijgedragen tot de openstelling van de interne markt voor defensie en tot de voltooiing van een interne markt voor defensiegoederen en -diensten, maar onderstreept dat veel meer vooruitgang nodig is; dringt aan op actuelere evaluaties, aangezien het gebrek aan betrouwbare, nauwkeurige en volledige gegevens over de toepassing van beide richtlijnen transparantie en toezicht belemmert, en besluitvormers en belanghebbenden ervan weerhoudt om de tenuitvoerlegging volledig te beoordelen en een zinvol proces aan te gaan om een effectieve, robuuste en moderne EDEM tot stand te brengen; dringt er bij de lidstaten op aan voor hoogwaardige gegevens over de tenuitvoerlegging van beide richtlijnen te zorgen, en te overwegen specifieke statistische classificatiecodes in te voeren om de evolutie van de structuur van de Europese defensie-industrie in kaart te brengen en de Europeanisering van de defensiegerelateerde waardeketens te beoordelen; verzoekt de lidstaten beide richtlijnen volledig ten uitvoer te leggen en toe te passen, en vraagt de Commissie te verzekeren dat haar interpretatierichtsnoeren consequent en volledig worden toegepast en gehandhaafd, teneinde uiteenlopende toepassingen in de lidstaten te voorkomen, onder meer door gebruik te maken van inbreukprocedures; spreekt in dit verband de hoop uit dat de oprichting van een directoraat-generaal Defensie-industrie en Ruimtevaart in de Commissie (DG DEFIS), onder wiens bevoegdheid de monitoring en het beheer van de twee richtlijnen vallen, ook zal leiden tot meer samenhang tussen de twee richtlijnen en, uiteindelijk, een volwaardige integratie van de defensie-industrie in de interne markt;

3. betreft de aanhoudende versnippering van de Europese defensiemarkt, die nog steeds leidt tot nodeloze overlappingsen, een toevloed van ondoeltreffende projecten, en inefficiënte defensie-uitgaven door de lidstaten; benadrukt dat een diepere integratie van de defensie-industrie nodig is op EU-niveau, aangezien de economische recessie die naar verwachting uit de COVID-19-pandemie zal voortvloeien de defensiebegrotingen onder druk zal zetten; is van oordeel dat een effectieve tenuitvoerlegging van de richtlijnen ook de defensie-initiatieven van de afgelopen jaren doeltreffender zal maken, met name de gecoördineerde jaarlijkse evaluatie inzake defensie (CARD), de permanente gestructureerde samenwerking (PESCO) en het Europees Defensiefonds (EDF); onderstreept en betreft echter de aanzienlijke bezuinigingen op de financiering voor het EDF, de Europese Vredesfaciliteit en de militaire mobiliteit;
4. onderstreept de bezorgdheid over de mogelijke hernationalisering van toeleveringsketens, hetgeen in strijd zou zijn met de doelstellingen van de richtlijnen; pleit voor hernieuwde inspanningen om hardnekkige hiaten en vertragingen op het gebied van technologie en innovatie in de EDTIB aan te pakken, teneinde de toenemende Europese afhankelijkheid van ingevoerde defensieproducten te verminderen; benadrukt dat de Commissie een integrale strategie voor EU-brede voorzieningszekerheid moet voorstellen, om een betrouwbare en veelzijdige Europese markt voor defensiematerieel en een efficiënte defensiesector op te bouwen;
5. erkent de relevantie van de samenwerking tussen de EU en het VK op het gebied van de defensie-industrie, alsook het belang van de reeds bestaande samenwerking tussen individuele EU-lidstaten en het Verenigd Koninkrijk;

Richtlijn 2009/81/EG betreffende overheidsopdrachten op defensie- en veiligheidsgebied

6. benadrukt dat de overgrote meerderheid van de contracten nog steeds op nationaal

niveau wordt gegund; betreurt het aanhoudende gebrek aan transparantie en de hoge graad van ondoorzichtigheid bij bepaalde aanbestedingspraktijken; betreurt het wijdverbreide gebruik van vrijstellingen en de nog steeds bestaande verplichte compensaties, die de eerlijke mededinging in de Europese markt voor defensie-uitrusting belemmeren; vraagt dat het gebruik van vrijstellingen en verplichte compensaties bij defensie-aanbestedingen wordt verminderd, om een snellere en betere ontwikkeling van de EDTIB mogelijk te maken, wat een van de essentiële strategische doelstellingen van beide richtlijnen is; dringt erop aan dat de lidstaten systematisch en uitgebreid rapporteren met consistente, accurate en vergelijkbare gegevens over hun gebruik van vrijstellingen, teneinde de controle en de tenuitvoerlegging van de relevante richtsnoeren van de Commissie te verbeteren; verzoekt de Commissie haar inspanningen op te voeren en doortastende en proactieve maatregelen te nemen om misbruik van uitzonderingen te voorkomen en om de richtlijn te handhaven, met name door de doeltreffendheid van inbreukprocedures te verzekeren;

7. wijst op de tussen de lidstaten uiteenlopende aantallen van publicaties van aankondigingen van opdrachten; wijst erop dat dergelijke verschillen de interne markt kunnen verstoren en dat het gebrek aan wederkerigheid een ontmoedigend effect kan hebben op lidstaten met een hogere uitvoeringsgraad;
8. wijst op de noodzaak om ervoor te zorgen dat de lidstaten de voorwaarden voor de toepassing van vrijstellingen strikt naleven, en om met name het mogelijk misbruik van artikel 346 VWEU strikt te beperken, niet in het minst gezien de nieuwe realiteit van multinationale toeleveringsketens en multinationale gezamenlijke defensie, teneinde de transparantie te vergroten en voor meer gelijkheid te zorgen; verzoekt de lidstaten zich strikt te houden aan de interpretatieve richtsnoeren van de Commissie met betrekking tot de voorwaarden waaronder een beroep kan worden gedaan op artikel 346; dringt aan op een duidelijke definitie van de soorten en kenmerken van producten waarvoor uitzonderingen kunnen gelden, alsook op toetsing en een zorgvuldige beoordeling van de noodzaak en evenredigheid van de uitzonderingen waarop de lidstaten zich op grond van artikel 346 kunnen beroepen, met name wanneer het gebruik ervan het concurrentievermogen van de EDTIB kan schaden;
9. herhaalt de waarschuwingen van deskundigen dat als lidstaten hun huidige praktijken, waarbij gemiddeld minder dan 20 % van de overheidsopdrachten op defensiegebied uitmondt in samenwerkingsprojecten, voortzetten, de Europese defensie-industrie en haar capaciteit om technologisch te innoveren gedoemd zijn erop achteruit te gaan;
10. is ingenomen met de bepalingen van de richtlijn die gericht zijn op het bevorderen van coöperatieve aanbestedingen op het gebied van defensie, en verzoekt de lidstaten gebruik te maken van alle samenwerkingsmogelijkheden die de richtlijn biedt, in een zuivere geest van solidariteit, met name in het kader van het industrieel ontwikkelingsprogramma voor de Europese defensie (EDIDP) en het toekomstige EDF; beveelt aan dat belangrijke defensieprojecten die momenteel door lidstaten worden uitgevoerd op bilaterale of multinationale basis buiten het kader van EU-defensie-initiatieven in dit kader moeten worden opgenomen, om mogelijk te maken dat de lidstaten die dat wensen op een zinvolle manier aan de projecten kunnen deelnemen, alsook om de samenhang van maatregelen te verzekeren, overlappingsen te vermijden en zo het geld van de belastingbetaler efficiënter te besteden en consequent meerwaarde voor de hele Unie te garanderen; pleit voor nauwere samenwerking door middel van

gemeenschappelijke defensiegerelateerde O&O-projecten en -aankopen om de ontwikkeling van de EDTIB te ondersteunen;

11. merkt op dat de deelname van kleine en middelgrote ondernemingen aan overheidsopdrachten op defensiegebied beperkt blijft; moedigt de lidstaten aan om de oorzaken hiervan aan te pakken, te streven naar lagere toegangsdrempels en minder complexe voorwaarden voor kmo's, en systematisch gevolg te geven aan de aanbeveling van de Commissie van 2018 over grensoverschrijdende markttoegang voor onderaannemers en kmo's, met name wat betreft het vertalen van aanbestedingen, het vooraf aankondigen van grote aanbestedingsprogramma's en het opdelen ervan in kleinere stukken, met inachtneming van de kosten en de tijdslijn van programma's; verzoekt de lidstaten te zorgen voor een actueel en geadverteerd overzicht van de technologische vermogens van kmo's, in het bijzonder van kmo's die zich bezighouden met opkomende en disruptieve technologieën, teneinde hoofdcontractanten in andere lidstaten in staat te stellen kmo's te vinden die over de vereiste competenties beschikken om een gezamenlijk project op te zetten, en om eerlijke en open mededinging en een grotere betrokkenheid van kmo's mogelijk te maken en te bevorderen, en tegelijkertijd meer transparantie te ondersteunen;

Richtlijn 2009/43/EG betreffende de overdracht van defensiegerelateerde producten binnen de EU

12. roept de lidstaten op zich politiek bereid te betonen om een doeltreffende en geharmoniseerde tenuitvoerlegging van de bepalingen van Richtlijn 2009/43/EG te verzekeren en om defensie-aankopen en O&O-samenwerking binnen de EU op te voeren; verzoekt de lidstaten gebruik te maken van gezamenlijke O&O en aankopen op het gebied van defensie om de interoperabiliteit tussen hun legers te vergroten; verzoekt de Commissie de lidstaten bij te staan bij de tenuitvoerlegging van de richtlijn en de dialoog met nationale autoriteiten hieromtrent voort te zetten;
13. verzoekt de Commissie de betrokkenheid van kmo's bij grensoverschrijdende projecten te vergroten en de bekendheid van de instrumenten en voordelen van de richtlijn te vergroten, vooral onder kmo's;
14. onderstreept dat een meer samenhangende interpretatie en consistente uitvoering van het gemeenschappelijk standpunt van de EU over wapenuitvoer noodzakelijk is om de versnippering van de interne defensiemarkt van de EU te beperken en de samenhang van haar externe beleid te versterken; beklemtoont dat de Raad in zijn conclusies van 16 september 2019 opmerkt dat de versterking van de EDTIB gepaard moet gaan met nauwere samenwerking en convergentie op het gebied van de uitvoercontrole van militaire technologie en uitrusting; dringt aan op maatregelen om eventuele mazen, onverenigbaarheden of tegenstrijdigheden in de ICT-richtlijn, het gemeenschappelijk standpunt en de verordening tweemaal gebruik weg te werken; dringt erop aan dat artikel 4, lid 8, van Richtlijn 2009/43/EG volledig in acht wordt genomen; benadrukt dat voorafgaande toestemming voor de wederuitvoer van producten en onderdelen niet langer vereist is als het gemeenschappelijk standpunt op uniforme wijze wordt geïnterpreteerd en ten uitvoer wordt gelegd;
15. raadt aan een gepaste analyse uit te voeren van de gevolgen van beide richtlijnen voor de samenwerking tussen de EU en het VK op defensiegebied na de brexit; vraagt dat in

specifieke bepalingen wordt voorzien over de samenwerking tussen de EU en het VK op het gebied van de defensie-industrie, overeenkomstig de specifieke kenmerken van een mogelijk algemeen akkoord tussen de partijen;

16. betreft het beperkte gebruik van de algemene overdrachtsvergunningen; verzoekt de lidstaten de transparantie te vergroten door grondiger gevolg te geven aan de aanbevelingen van de Commissie over de afstemming van het toepassingsgebied en de voorwaarden om producten aan het gebruik van algemene overdrachtsvergunningen te kunnen onderwerpen; verzoekt de Commissie de tenuitvoerlegging van haar aanbevelingen te beoordelen en hierover een verslag op te stellen; beklemtoont dat de lidstaten moeten voorzien in vertalingen van nationale regels inzake overdrachtsvergunningen; vraagt de Commissie de lidstaten ten volle te ondersteunen en bij te staan in de ontwikkeling van geharmoniseerde globale en individuele overdrachtsvergunningen voor EDID- en EOF-projecten;
17. benadrukt het belang van het waarborgen van de toegankelijkheid en bruikbaarheid van de onlinedatabank CERTIDER (Register van gecertificeerde defensiegerelateerde ondernemingen), van het systematisch beschikbaar stellen van gedetailleerde gegevens over wapentransfers binnen de EU, en van het nadenken over de vraag of het huidige statistische kader moet worden geactualiseerd om beter rekening te houden met defensie- en bewapeningsactiviteiten, om een zinvolle controle te verzekeren en de uitvoering van Richtlijn 2009/43/EG naar behoren te beoordelen; verzoekt de lidstaten jaarlijks verslag uit te brengen aan de Commissie over het gebruik van algemene overdrachtsvergunningen en individuele vergunningen; verzoekt de Commissie het gedeelte over algemene overdrachtsvergunningen in CERTIDER steeds up-to-date te houden; verzoekt de lidstaten bijgevolg alle wijzigingen met betrekking tot hun algemene overdrachtsvergunningen systematisch aan de Commissie door te geven.

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	10.12.2020
Uitslag eindstemming	+: 51 -: 10 0: 7
Bij de eindstemming aanwezige leden	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Lars Patrick Berg, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Fabio Massimo Castaldo, Susanna Ceccardi, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Tanja Fajon, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Karol Karski, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Antonio López-Istúriz White, Jaak Madison, Claudiu Manda, Lukas Mandl, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Gheorghe-Vlad Nistor, Urmas Paet, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Kati Piri, Giuliano Pisapia, Jérôme Rivière, María Soraya Rodríguez Ramos, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Jacek Saryusz-Wolski, Andreas Schieder, Radosław Sikorski, Jordi Solé, Sergei Stanishev, Tineke Strik, Hermann Tertsch, Hilde Vautmans, Harald Vilimsky, Idoia Villanueva Ruiz, Thomas Waitz, Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Željana Zovko
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Andor Deli, Markéta Gregorová, Bart Groothuis

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

51	+
PPE	Traian Băsescu, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Lukas Mandl, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Gheorghe-Vlad Nistor, Radosław Sikorski, Isabel Wiseler-Lima, Alexander Alexandrov Yordanov, Željana Zovko, Andor Deli
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Tanja Fajon, Raphaël Glucksmann, Claudiu Manda, Sven Mikser, Demetris Papadakis, Tonino Picula, Kati Piri, Giuliano Pisapia, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Sergei Stanishev
RENEW	Petras Auštrevičius, Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Ilhan Kyuchyuk, Nathalie Loiseau, Urmas Paet, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans, Bart Groothuis
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Jordi Solé, Tineke Strik, Thomas Waitz, Salima Yenbou, Markéta Gregorová
NI	Fabio Massimo Castaldo, Márton Gyöngyösi

10	-
S&D	Dietmar Köster
ID	Lars Patrick Berg, Jaak Madison, Thierry Mariani, Jérôme Rivière, Harald Vilimsky
ECR	Charlie Weimers
GUE	Manu Pineda, Idoia Villanueva Ruiz
NI	Kostas Papadakis

7	0
ID	Anna Bonfrisco, Susanna Ceccardi
ECR	Anna Fotyga, Karol Karski, Jacek Saryusz-Wolski, Hermann Tertsch, Witold Jan Waszczykowski

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	22.2.2021
Uitslag eindstemming	+: 32 -: 3 0: 10
Bij de eindstemming aanwezige leden	Andrus Ansip, Alessandra Basso, Brando Benifei, Adam Bielan, Biljana Borzan, Vlad-Marius Botoș, Markus Buchheit, Anna Cavazzini, Dita Charanzová, Deirdre Clune, David Cormand, Carlo Fidanza, Evelyne Gebhardt, Alexandra Geese, Sandro Gozi, Maria Grapini, Svenja Hahn, Virginie Joron, Eugen Jurzyca, Arba Kokalari, Marcel Kolaja, Kateřina Konečná, Andrey Kovatchev, Jean-Lin Lacapelle, Morten Løkkegaard, Adriana Maldonado López, Antonius Manders, Beata Mazurek, Leszek Miller, Dan-Ștefan Motreanu, Anne-Sophie Pelletier, Miroslav Radačovský, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Tom Vandenkendelaere, Kim Van Sparrentak, Marco Zullo
Bij de eindstemming aanwezig vaste plaatsvervangers	Marco Campomenosi, Maria da Graça Carvalho, Krzysztof Hetman, Sven Mikser, Tsvetelina Penkova, Barbara Thaler, Edina Tóth

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

32	+
ECR	Adam Bielan, Carlo Fidanza, Eugen Jurzyca, Beata Mazurek
NI	Miroslav Radačovský, Marco Zullo
PPE	Maria da Graça Carvalho, Deirdre Clune, Krzysztof Hetman, Arba Kokalari, Andrey Kovatchev, Antonius Manders, Dan-Ștefan Motreanu, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Barbara Thaler, Edina Tóth, Tom Vandenkendelaere
Renew	Andrus Ansip, Vlad-Marius Botoș, Dita Charanzová, Sandro Gozi, Svenja Hahn, Morten Løkkegaard
S&D	Brando Benifei, Biljana Borzan, Maria Grapini, Adriana Maldonado López, Sven Mikser, Leszek Miller, Tsvetelina Penkova, Christel Schaldemose

3	-
S&D	Evelyne Gebhardt
The Left	Kateřina Konečná, Anne-Sophie Pelletier

10	0
ID	Alessandra Basso, Markus Buchheit, Marco Campomenosi, Virginie Joron, Jean-Lin Lacapelle
Verts/ALE	Anna Cavazzini, David Cormand, Alexandra Geese, Marcel Kolaja, Kim Van Sparrentak

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding